

Kleine mantelmeeuwen. Foto: Ad 't Hart

Beheer van meeuwen op de Maasvlakte valt niet meer te begrijpen.

Door: Piet Mout

In 2022 was de Werkgroep Natuur & Beleid van Natuurvereniging Hollandse Delta betrokken bij twee procedures die betrekking hadden op het beheer van meeuwen op de Maasvlakte.

De eerste procedure had betrekking op het *Faunabeheerplan Meeuwen Havengebieden 2022-2027*

De tweede procedure ging over de nadelige effecten van het Windpark Maasvlakte 2 van Eneco op o.a. de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw.

Bij beide procedures hebben wij ons voor een belangrijk deel laten leiden door een rapport van Deltamilieuprojecten, dat werd geschreven in opdracht van een zeer brede coalitie van partijen die allemaal zeggen dat zij oplossingen zoeken voor het beheer van grote meeuwen op plekken waar zij ongewenst zijn en tegelijkertijd willen zorgdragen voor een goede staat van in standhouden van deze belangrijke vogels: De Havenbe-

drijven (Port of Rotterdam, Port of Antwerp en North Sea Port) en Coalitie Delta Natuurlijk (Coalitie Delta Natuurlijk is een samenwerkingsverband van Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie, Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten, Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming Nederland, WNF, Zuid-Hollands Landschap en de Zeeuwse Milieufederatie) en Natuurpunt Vlaanderen: *Meeuwnvisie Zuidwestelijke Delta Beheer van populaties grote meeuwen in het Deltagebied van Nederland en België*

Daarnaast hebben we ons destijds laten bijstaan door enkele internationaal erkende, Nederlandse meeuwdeskundigen, te weten Mars Muusse, Roland Jan Buijs, Merijn Loeve, Ruurd Jelle van der Leij en Bastiaan vd Wetering

Meeuwen broeden al sinds de aanleg graag op de Maasvlakte. Dat deden ze eerst op vrijwel dezelfde plek als toen het vermaarde

natuurgebied De Beer nog niet was opgeofferd aan de Rotterdamse expansiedrang, maar dan een paar meter hoger. Al snel leerden ze dat op al die prachtige lange tijd braakliggende percelen elders op de Maasvlakte nog veel meer geschikt broedhabitat aanwezig was en ook die plekken werden bezet. Deze meeuwenkolonies van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw groeiden in relatief korte tijd uit tot de grootste en belangrijkste kolonies van West-Europa. Niet in de laatste plaats ook omdat er geen voor meeuwen bedreigende predatoren aanwezig waren zoals de vos.

De kleine mantelmeeuw had in 2020 in totaal 22.000 broedparen op de Maasvlakte en de zilvermeeuw in 2019 3100 broedparen. Voorwaar forse aantallen, maar al wel aanzienlijk minder dan lang gebruikelijk was.

Voor meer informatie over de landelijke cijfers en trends verwijs ik hier kortheidshalve nogmaals naar bovengenoemd rapport van Deltamilieuprojecten: Meeuwnvisie Zuidwestelijke Delta en naar de website van Sovon voor de kleine mantelmeeuw <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5910> en voor de zilvermeeuw <https://stats.sovon.nl/stats/soort/5920>

Conclusies uit bovengenoemde bronnen zijn zeer duidelijk. Het gaat bepaald niet goed met beide soorten grote meeuwen en al helemaal niet op de Maasvlakte. Een combinatie van factoren is van invloed geweest op de afname op de Maasvlakte. De komst van de vos, het jaarlijks rapen van duizenden eieren in het havengebied van Rotterdam, vestiging van nieuwe bedrijven en vele windmolenparken en een veranderend voedselaanbod op zee (bijvangst van vissers mag niet meer overboord worden gegooit).

Meeuwen zijn niet alleen mooi, interessant of vanuit ecologisch perspectief heel belangrijk, maar meeuwen kunnen ook lastig, irritant of brutaal zijn. Ze geven overlast. Je zal maar onderhoud moeten uitvoeren aan leidingen of schilderwerk moeten uitvoeren op plekken waar meeuwen aan het broeden zijn. Dat begrijpen wij heel goed, maar de Natuurbeschermingswet biedt geen enkele ruimte om een ontheffing te verlenen voor het bestrijden van meeuwen vanwege overlast.

In de Natuurbeschermingswet wordt aangegeven dat er alleen een ontheffing kan worden verleend als sprake is van bedreiging van de volksgezondheid, voor de openbare veiligheid of voor de veiligheid van het luchtverkeer. In ons bezwaarschrift hebben wij aangegeven dat de in het faunabeheerplan genoemde argumenten dat inderdaad sprake is van genoemde bedreigingen volledig gebaseerd zijn op een hele dikke duim (we hebben dat uiteraard anders geformuleerd). Er hebben zich nooit incidenten voorgedaan waarbij meeuwen een bedreiging vormden voor de volksgezondheid (het gaat daarbij niet om de gezondheid voor een individu maar over die van hele bevolkingsgroepen) of voor de openbare orde. Voor vliegverkeer

Kleine mantelmeeuw met pullen. Foto: Ad 't Hart

ligt dat uiteraard anders, maar zulke situaties doen zich niet voor op de Maasvlakte of elders in het havengebied. Daarmee is onze conclusie dat de afgegeven ontheffing willens en wetens is afgegeven op onjuiste gronden.

De ontheffing

Volgens de inmiddels afgegeven ontheffing mag de WBE (wildbeheereenheid) Voorne een vijftal maatregelen uitvoeren:

- het weren van meeuwen
- het opzettelijk storen van meeuwen
- het verplaatsen van nesten (met inhoud)
- het uitvoeren van nestbehandeling: prikken, schudden, of insmeren van eieren (met nettoresultaat het vernielen van nesten)
- het vernielen van nesten door directe verwijdering (met inhoud)

Om de invloed van deze maatregelen te kunnen beoordelen was het nodig om de zogenaamde Staat van Instandhouding van de twee in het geding zijnde meeuwensoorten vast te stellen. In ons bezwaarschrift hebben wij aangetoond dat de in het fauna-beheerplan genoemde aantallen onjuist en verouderd waren. Dientengevolge werd niet gerekend met de meest actueel beschikbare gegevens en klopten de in het meeuwen-beheerplan berekende aantallen nesten dat vernietigd mag worden niet. De staat van instandhouding in het havengebied was al veel slechter dan het beheerplan weergaf.

Gesteld werd dat er voldoende, veilige alternatieven zijn voor meeuwen om in de havengebieden naar uit te wijken. Dat was een volkomen achterhaald argument omdat er inmiddels op de Maasvlakte en Europoort vele paren vossen voorkwamen, die in 2021 en 2022 de nesten van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw op grote schaal predeerden. Er waren in de haven geen vossvrije alternatieve broedgebieden als gevolg waarvan het voorzienbaar was dat het broedvrij houden van locaties op de bedrijventerreinen en de voornoemde predatie zouden zorgen voor een nog slechtere staat van instandhouding.

Door alle toegestane beheeractiviteiten treden ook onaanvaardbare neveneffecten op voor andere kwetsbare soorten zoals stormmeeuw, zwartkopmeeuw en scholekster, waarvan een groot deel van de populatie gevestigd is tussen en langs de kolonies kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw.

Een verwijzing naar onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de toegestane maatregelen ontbrak in het ter visie liggende beheerplan en dat was in onze ogen niet zonder reden. De door ons geraadpleegde meeuwenkenners oordeelden allemaal negatief over de toegestane maatregelen en noemden die methodes als zeer schadelijk en niet gebaseerd op wel degelijk aanwezig wetenschappelijk onderzoek.

De vos

Tot 2001 was de hele zuidrand van Rotterdam vanaf Ridderkerk tot aan de Maasvlakte en met aangrenzende polders nog volledig vossvrij. Toch vestigde zich in 2001 op raadselachtige wijze plotseling een paartje vossen op de Maasvlakte. Het is, ondanks dat vossen goed kunnen zwemmen, onwaarschijnlijk dat die daar op natuurlijke wijze terecht gekomen zijn. Aanvankelijk bleef de vossenpopulatie klein en waren de effecten nog gering. Wel blijft de vraag waarom destijds niet werd ingegrepen door de WBE, die ook toen al een nulstand beleid had.

In 2019 bleek het aantal vossen echter sterk te zijn toegenomen. De 'bekende' burcht bij de Maasvlakte Olie Terminal aan het einde van de Aziëweg was niet meer de enige. Waarschijnlijk kwamen de vossen die in 2019 en 2020 de grote meeuwenkolonie van het Papegaaienbekeiland uiteindelijk geheel lieten verdwijnen van die burcht (Benders e.a. 2021). In 2020 en 2021 zijn de aantallen vossen verder toegenomen en hadden ze een groot negatief effect op grond-broedende vogels. Het meest zichtbaar werd dit in de meeuwenkolonies. Op sommige plekken, waar in de buurt met zekerheid vossen zaten, werden veel nesten volledig gepredeerd, zoals o.a. bij Euromax. Het gevolg was dat de meeuwenkolonies in 2022 gedecimeerd bleken en op een aantal plekken (o.a. Kop van de Beer) volledig verdwenen waren. Dit gegeven werd in de gevoerde procedure volledig door de Provincie Zuid-Holland genegeerd en gaven zij de benodigde ontheffing alsnog af alsof de situatie niet ingrijpend was gewijzigd.

Nu de vos heeft gedaan wat de WBE met al hun beheer in 50 jaar niet lukte, het verdrijven van de meeuwen, zijn alle voorgenomen beheermaatregelen ter bestrijding van meeuwenoverlast volstrekt overbodig geworden.

<https://www.rijnmond.nl/nieuws/1516894/help-de-vos-vreet-de-rotterdamse-haven-leeg-blijft-er-nog-eeen-meeuw-over>

Het wordt nog gekker!

Wie denkt dat bovenstaande allemaal al niet te begrijpen is, komt echter bedrogen uit. Het kan nog gekker.

Bij de aanleg van het windmolenpark Maasvlakte 2 van Eneco bleek dat de aanleg van dit windpark een negatief effect heeft op de Staat van Instandhouding van zowel de zilvermeeuw, als van de kleine mantelmeeuw. Eneco zag zich genooddaakt om een groot aantal en zeer kostbare mitigerende en compenserende maatregelen te nemen om die negatieve effecten tegen te gaan. In overleg met Natuurvereniging Hollandse Delta bleek Eneco bereid om daar miljoenen euro's in te investeren. Er kwam een radarsysteem met vogeldetectie in combinatie met een zogenaamde stilstandvoorziening. Daarnaast richtte Eneco een rijk gevuld natuurfonds op, waaruit veel compenserende maatregelen gefinancierd

kunnen worden. Natuurvereniging Hollandse Delta ziet de noodzaak van de energietransitie en is daarom zeker niet tegen plaatsing van windmolens op plekken waar dat kan. Dat lukt nergens zonder negatieve effecten op natuur, maar Natuurvereniging Hollandse Delta is zeer content met de manier waarop Eneco haar verantwoordelijkheid heeft genomen. Grote klasse.

Broedende kleine mantel- en zilvermeeuwen.
Foto: Ad 't Hart

Maar het blijft gek dat Eneco miljoenen investeert voor de bescherming van zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen (en strandbroeders en dwergsternen en scholeksters en in een nieuwe telpost voor zeetrekters), terwijl tegelijkertijd de WBE allerlei beheermaatregelen tegen eveneens hoge kosten blijft uitvoeren om diezelfde meeuwen te bestrijden.

En alsof dat nog niet onbegrijpelijk genoeg is, werd onlangs bekend gemaakt dat het Havenbedrijf Rotterdam op de Maasvlakte nu wel veilige, potentiële broedgebieden heeft aangelegd die door middel van hekken vossvrij gehouden worden in de hoop dat de verdreven meeuwen zullen uitwijken naar deze alternatieve broedgelegenheid. Of de meeuwen dat ook daadwerkelijk zullen doen, valt te bezien. De ervaring laat zien dat eenmaal verdreven meeuwen niet vaak geneigd zijn terug te keren. Natuurvereniging Hollandse Delta verwacht eerder dat deze meeuwen zullen blijken te zijn uitgeweken naar platte daken in het stedelijk gebied, waar ze dan weer opnieuw en veel meer overlast zullen veroorzaken.
<https://www.rijnmond.nl/nieuws/1274933/houd-meeuwen-in-de-rotterdamse-haven-anders-trekken-ze-de-woonwijk-in>

Of dit laatste klopt zullen we spoedig zien. De laatste overgebleven meeuwen zijn hun broedplaatsen alweer aan het opzoeken. Natuurvereniging Hollandse Delta zal de ontwikkelingen nauwkeurig in de gaten houden.